

Sammy Rangel

ÉLET A GYŰLÖLET UTÁN

Egy latino bandavezér útja a megbocsátásig

A fordítás alapja:
Sammy Rangel: *Fourbears: The Myths of Forgiveness*.

© Sammy Rangel, 2015

Fordította © Pétersz Tamás, 2016

Szerkesztette: Domonkosi Ágnes

Borítóterv: Tabák Miklós

Borítófotó: AVE

HVG Könyvek

Kiadóvezető: Budaházy Árpád

Felelős szerkesztő: Koncz Gábor

ISBN 978-963-304-448-3

Minden jog fenntartva. Jelen könyvet vagy annak részleteit tilos reprodukálni, adatrendszerben tárolni, bármely formában vagy eszközzel – elektronikus, fényképeseti úton vagy más módon – a kiadó engedélye nélkül közölni.

Kiadja a HVG Kiadó Zrt., Budapest, 2017

Felelős kiadó: Szauer Péter

www.hvgkonyvek.hu

Nyomdai előkészítés: Kedves László

Nyomás: Alföldi Nyomda Zrt., Debrecen

Felelős vezető: György Géza vezérigazgató

A magánélet védelme érdekében egyes személyek nevét és sajátos jellemzőit megváltoztattam, a legtöbbet azonban nem.

A szöveg képszerű leírásokat tartalmaz fizikai és szexuális erőszakról, valamint durva nyelvezetet használ. A tartalom alkalmas lehet a nyugalom megzavarására. A könyvet gyermekek számára nem ajánljuk.

*Nagy fivérem, Ricky néma hangjának,
Brittany és Clair medve fékezhetetlen lelkének*

Tartalom

Előszó a magyar kiadáshoz – Al Ghaoui Hesna	13
Előszó – Arno Michaels és Managaszhuncs Maniga	15
Bevezetés	21

ELSŐ RÉSZ

Itt az idő	25
Egy homokszemben a világot	26
Csapás a múltból	27
A hazugság gyermeke	31
Kiképzés	33
Rossz dolgok	35
A lubbocki család	39
Hogyan történt? (Fagylalthegy)	40
A magányos csillag állama	41
Nővérem és a Barbie	42
Macska-egér játék	43
El Ratón	43
Tío Raul	45
Képzlet	46
Nagymama és Mama harca	47
Horgászat Apámmal / Biciklizés Wacóban	47
Ki a tűzből	49
Dolgok a sötétben	50
El Ratón és a hajszpré	52
A „pitetolvaj”	53
408 South Victory	57
Hó a padláson	62

Hé, Kool-Aid!	64
Pofonok	66
Kitörés és vissza (még mindig a 408)	68
Újabb szög	79
Másik megoldás	82
A galambok ereje	84
A család háziállata	92
Fekete szivárványok	94
Vonatozás	98
Nyári fények	102
A csöves	105
Felültetve	107
Sonny	124
Mélyponton	138
Bor, viasz és lándzsák	156
A vég kezdete	162
Üvegházhatás	182
Ribancok	197
Viszlát, szia, viszlát!	206
Detox	210
Edd meg a zöldséget!	218
Szarra számítok	225
A kezdet vége	228
Önvédelem	236
Boldogság	244
Az alma és a fája	246
Áprilisi eső	251
Üzenet a palackban	264
Minden gonosz ellen – élet a halál után	274

MÁSODIK RÉSZ

A megbocsátás mítoszai	289
Időhajlító	291
Mindig előrehaladni	301
A kudarc képlete	309
Útiter	316

Sziklamászás és gyógyulás	323
Zsák a lyukát megleli	328
Irány az ismeretlen	330
Köszönetnyilvánítás	339
A szerzőről	349

Előszó a magyar kiadáshoz

Vajon mennyi idő kell ahhoz, hogy a halálfélelem teljesen átformálja egy gyermek lelkét? És mi kell ahhoz, hogy egy ember önvédelemből képes legyen ezeket a félelmeket olyan mélyre temetni, hogy végül totálisan érzéketlenné, majd másokat rettegésben tartó bűnözővé váljon? Ezek a gondolatok cikáznak a fejemben, ahogy ott ülünk Sammyvel a chicagói kertvárosi ház lépcsőjén, gyerekkori rémálmainak színhelyén. Tűz a nap, gyöngyözik a homlokunk, mégis a hideg futkározik a hátamon, ahogy mesél. Arról, hogyan gyötörte őt a családja, hogyan kínozta meg testileg, lelkileg az anyja egészen kicsi, védetlen korában. Könnybe lábad a szemem, ezért próbálok elfordulni a kamerától. Mégse látszódjon a felvételen, hogy itt sírok...

Na de miért is?

Amikor látom, hogy Sammy tekintete is fátyolossá válik, rájövök, hogy az ő fantasztikus változása éppen annak köszönhető, hogy úgy döntött: felvállalja a sebezhetőségét. Hogy fel meri vállalni a hibáit, a múltját, a szégyenérzetét, a dühét is. Mindent, ami emberivé, vagyis emberré tesz minket. Szóval végül hagyom, hogy lecsorduljon az arcomon az a könnycsepp. Elképesztő pillanat. Mert most értem meg igazán, az ő történetét hallva, átérezve, hogy mennyire igaz, hogy az élet magaslatait csak akkor élhetjük meg, ha vállaljuk a mélypontjait is, színjáték nélkül, ledobva minden álarcot és páncélt. Ha szeretni akarunk, el kell fogadnunk időnként a csalódottság és a veszteség érzését is, ha boldognak akarjuk érezni magunkat, vállalnunk kell azt is, hogy néha a szomorúság facsarja a szívünket. Hiszen nincs fény sötétség nélkül, és nincs bátorság sem félelem nélkül. Márpedig elképesztően bátor volt Sammy döntése, amikor hátat fordított addigi életének, és le mert térni arról az útról, ami bántalmazásokkal, agresszióval, börtönnel, bandaháborúval, a totális érzéketlenség páncéljával, ugyanakkor magas alvilági ranggal volt kikövezeve.

Ha húsz évvel korábban találkozom Sammyvel ebben a chicagói kertvárosban, valószínűleg rémülten futok el onnan. Most legszívesebben átölelném ezt a nagydarab, tetovált embert. És amint befejezi történetét arról, hogyan járta be ezt a fájdalmas utat, át is ölelem, tiszta szívből, őszinte hálával. Azért, amiért ő maga, Sammy Rangel tulajdon életével, történetével és döntéseivel bizonyítja, amiben annyira hiszek, és amit hirdetek: hogy semmi sem fekete vagy fehér. Hogy az előítéletek félelemből táplálkoznak, a félelem pedig sokszor abból, hogy egyszerűsítve akarjuk látni a világot. Kategóriákat, osztályokat, típusokat alkotunk, és ezek alá próbálunk besorolni mindenkit és mindent.

Márpedig tengernyi az árnyalat, az átmenet, hiszen folyamatosan változik mindenki és minden. Csak közben vannak szerencsés emberek, akiknek az élet elég önmagukba vetett hitet és háttérrel adott ahhoz, hogy a változást ellenőrzésük alatt tartsák és jó irányba tereljék. Másoknak viszont ehhez először ólomsúlyú terheket és családi történetek mélybe rántó béklyóját kell ledobniuk magukról. De soha, senkiről nem szabad lemondani. Hiszen a változáshoz néha elég egyetlen találkozás, szívbe találó mondat vagy őszinte érdeklődést mutató, jól irányzott kérdés. Ami Sammynek a börtön falai között adott meg. Míg más életében talán éppen az indíthat új fejezetet, hogy elolvassa Sammy történetét, a maga kegyetlen és felemelő, megrázó és megható részleteivel, a legfontosabb kérdéseket feszegetve emberiségről, szeretetről és megbocsátásról.

AL GHAOUI HESNA

Előszó

– Szandálban motorozni? Te vagy az én emberem!

Ezek voltak az első szavaim Sammy Rangelhez. Épp ekkor érkezett meg ugyanis a 20-as főút melletti gíroszozó elé, ahová találkozót beszéltünk meg egy közös ebédre. Motorral jött, ingben, nyakkendőben és szandálban.

– Meleg van – hangzott az egyszerű válasz.

Amint az időjárás lehetővé teszi, rögtön papucsba bújok, majd amint a társadalmi szokások és az egészségügyi ajánlások megengedik, ezeket is eldobom, és mezítlábasra veszem a figurát. Az azonban, hogy Sammy Rangelben rokon lélekre leltem, jóval túlmutat a jól szelőlőző lábbelik iránti vonzódásunkon.

Kapcsolatunk a *Life After Hate* online magazin által kiépített hatalmas kapcsolati háló apró szálaként kezdődött. Egy régi jó cimborám, Tamara Westfall megtisztelte a *Life After Hate* oldalát elképesztő élettörténetével. Már jóval a magazin indulása előtt is jó barátom és ügyünk fontos támogatója volt, továbbá tanítvány, tanító és legfőbb üzenetünk, az alapvető emberi jóság szószólója.

Az együttérzés iránti velünk született emberi igény együtt jár az ennek megadására való képességgel.

Ennek az egyszerű igazságnak az átérése révén Tamara be tudta gyógyítani azokat a lelki sebeket, amelyek a családon belüli erőszak traumájával súlyosan terhelt gyerekkora óta kínozták. Amikor felismertem, hogy nekem is mekkora szükségem van az együttérzésre, és hogy én magam is képes vagyok másoknak megadni ezt, felsejlett előttem a gyűlölet és erőszak valóságából a határtalan szeretet és öröm felé vezető út. Rajtam kívül a *Life After Hate* több mint 30 szerzője – akik közé most már Sammy is tartozott – kapcsolódott az alapvető emberi jóság igazságához, és élvezte az általa nyújtott lehe-

tőiséget a gyógyulásra, a tanításra, a tanulásra és arra, hogy mindezt megosszuk másokkal szerte a világon.

A Sammyvel való kapcsolatom akkor kezdődött, amikor Tam az egyik chicagói tévécsatornánál dolgozott. A Channel 58 híradója Wisconsin államban hosszú interjút készített Sammyvel, és a feliratozás robotmunkája Tamarának jutott. Története tökéletesen illett a *Life After Hate* filozófiájába, így Tamara a Facebookon keresztül összekötött bennünket, mi pedig megbeszéltünk egy közös ebédet.

Amikor letelepedtünk, hogy megegyük a gíroszunkat görög burgonyával, hamar nyilvánvalóvá vált, hogy kapcsolatunk jóval messzebbre mutat, mint a feliratozás és a közösségi oldalak. Perceken belül döbbenet hallgattuk egymást, ahogy izgatottan magyarázunk olyan elképzeléseket, amelyekről egészen addig azt gondoltuk, hogy csak a mi fejünkben léteznek. Egymástól függetlenül mindketten eljutottunk oda, hogy látszólag össze nem illő, ám erőteljes pozitív változásokat eredményező dolgokkal foglalkozunk, és mindketten tanulmányoztuk annak a lehetőségét, hogyan tudnánk ezeket az eredményeket valamilyen közös szálra felfűzni.

Olvastam újságcikkeket, amelyek érintőlegesen foglalkoztak Sammy borzalmas gyerekkorával, és elmondtam neki, mekkora seggfejnek érzem magam, amiért valaha is képes voltam panaszkodni saját életem viszonylag idillinek mondható korai szakaszával kapcsolatban. Ő erre mélyen a szemembe nézett, és azt mondta:

– Mindenkinek a saját poklán kell keresztülmennie, Arno. A tiéd nem volt sem jobb, sem rosszabb az enyémnél.

Ez az őszinte, kézzelfogható empátia számomra mindent megtestesített, ami csodálatos az emberi létben. Ez volt az első benyomásom arról a hihetetlen spirituális lényről, aki később tanítóm, tanítványom, fivérem, apám és fiam lett egy személyben.

Sammyvel 20 évvel ezelőtt még mindketten harcosnak tekintettük magunkat. Meggyőztük magunkat, hogy az erősnek van igaza, és a pokolba is, mi leszünk a legerősebb rohadékok. Egyikünk sem ismerte volna be, hogy mekkora szükségünk van mások szeretetére. A szeretetet megvetettük, gyengeségnek tartottuk. A gyűlöletet és az erőszakot dicsőítettük. Ha keresztezzük egymás útját, ami könnyen előfordulhatott volna, hiszen 1992-ben mindketten a milwaukeei South Side-ban dühöngtünk, valószínűleg minden tőlünk telhetőt

megtettünk volna, hogy végezzünk a másikkal. És mindenki mással is, aki az utunkba kerül.

A fehér felsőbbrendűséget hirdető bőrfejú és a latino bandatag. Két rémült és összezavarodott gyerek, akik próbálják eljátszani az erős férfit. Két eltévedt, elkeseredett emberi lény, akik próbálnak embe-ribbnek tünni másoknál. Közben végig úgy tettünk, mintha nem is állhatnánk távolabb egymástól, valójában pedig az égvilágon mindenben egyformák voltunk. Mindenben, a legteljesebb tévúttól a megváltást jelentő kegyelemig.

Az onnantól idáig vezető utunk ránézésre talán éppen olyan különbözónak tűnhet, mint a gyerekkorunk, az empátia, a megbocsátás és az együttérzés mérföldkövei azonban közösek és döntő szerepűek voltak. Természetesen sokat számítanak annak részletei, hogy miképp ismertük fel saját emberségünket, és természetesen sokat mesélhetnénk is ezekről, fontosabb azonban azt elmondani, hogy minden emberi lényben megvan az a csodálatos képesség, hogy ilyen felismerésre jusson.

Az igazi harcos útja a rettenthetetlenség. Mi akadályoz meg bennünket abban, hogy kifejezésre juttassuk az élet iránti szeretetünket? Miért nem terjesztjük ki a szeretetet mindenkire és mindenre a világon? Az alapvető emberi jószág akkor valósul meg, ha van elég bátorságunk gyakorolni és megosztani a szeretetet, különösen akkor, amikor ez kifejezetten lehetetlennek tűnik. Harcosnak lenni azt jelenti, hogy minden körülmények között van erőnk megőrizni a szeretetet mint célt, és az elkerülhetetlen kudarcok ellenére még inkább kitartani mellette. A harag, a félelem és az agresszió az élet természetes velejárói, amelyek lehetővé teszik a fejlődést. Hadd jöjjenek-menjenek hát kedvükre ezek az útitársak, mi pedig tanuljunk belőlük, és mosolyogjunk rajtuk! Mindnyájan eldönthetjük, hogy a szeretetre összpontosítunk-e, vagy megmaradunk a gyűlölet hálójában. Kérhetnénk-e nagyobb ajándékot, mint azt a képességet, hogy együttérzéssel válaszolhatunk?

Sammy szerint ezek a kinyilatkoztatott ajándékok egyetemesek. Olyan igazságok, amelyek mindig ott vannak a közülünk valók számára, csak fel kell vennünk őket. Akik pedig közülünk valók, azok közületek valók is egyben. Bár lehet, hogy az élettapasztalataink nagyon különböznek, mind emberi lények vagyunk, mindannyian emberek.

Nem megtaláljuk valahol a bátorságot, hogy szelídek legyünk, hanem felfedezzük magunkban annak velünk született képességét. Néhányunknak ehhez több időre és tragikusabb útra van szüksége, mint másoknak. Bármilyen irányba induljunk is, mindig megvan a béke megelégsége lehetősége, ha hajlandóak vagyunk megkeresni. Sammy és jómagam vagyunk az élő bizonyítékok erre, de hosszan lehetne még sorolni a jó példákat.

Sammy rokon lélek. Rokon velem, sőt az egész világgal is. Mindannyian ugyanabból az anyagból vagyunk. Minden élet kölcsönösen függ egymástól. A kapcsolatoknak ezt a végtelen és örök univerzumát pedig a velünk született szellem olyan spirituális kifejeződésével ölelhetjük magunkhoz, amely a leginkább illik hozzánk. És ez az igazság nem függ nemtől, bőrszíntől, vallástól, országhatároktól vagy bankszámláktól.

Ez az igazság bárhol megmutatkozik, ahol kutatni kezdünk utána.

ARNO MICHAELS

Minden fiú életében eljön az idő, amikor férfi válik belőle. Ez nem mehet végbe felnőtték segítségével és útmutatása nélkül. Rokonaink, a farkas, a medve, a sas és a lúd, szinte minden teremtmény ezt az utat követi.

A régi időkben sok nép szertartással ismerte el a fiú férfiváérését. Egy ilyen szertartás ünnep volt, tanítás és intés. A fiatal fiú megfigyelte a férfiakat, hallgatta a történeteiket és a tanításaikat, és mindez elvezette a serdülőkor fordulópontjáig, amikor eljött az ő ideje. És micsoda nagyszerű esemény is ez! Megmutatják és megtanítják neki, melyek azok a gyermeki dolgok, amelyeket le kell tennie, és amelyektől el kell szakadnia. Világosan megtanulja, melyek azok a férfiúi dolgok, amelyeket fel kell vennie, és élete végéig hordoznia. Tanítói a nagyapák, nagyanyák, apák, anyák, nagybátyjai, nagynénjei és az örök szenvedés. Nincsenek bonyodalmak. A szertartás végére az új férfiközösség elismeri, hogy valóban férfivá érett. Új nevet kap, amely megmutatja neki az utat és rajta saját magát is. A gyermekkor önzését az igazi férfi önzetlenségére cseréli. A türelmetlenséget türelemre, nemcsak másokkal, hanem saját magával szemben is. Felelőssé válik a létezés koncentrikus köreiben az egész teremtett világért, minden

jövöbeli nemzedékért. Felismeri a különbséget a szenvedés és a szenvedés eszménye között.

Ma nagyon nehezen találunk olyan embereket vagy közösségeket, amelyek követik ezt a gyakorlatot, bár egy kevés azért van belőlük. Hol van a mai társadalomban ennek az átmenetnek az elismerése, és bekövetkezik-e egyáltalán? Ahelyett, hogy a felnőtt férfiakhoz és nőkhöz fordulnánk tanításért és példamutatásért, és figyelmesen követnénk őket, oktatási intézményekbe járunk, és az elektronikus szórazótató médiához menekülünk. És még ennél is kevésbé elfogadható az, hogy az útját kereső fiút mennyi negatív hatás érheti a férfiassággal kapcsolatban.

Tegyük fel magunknak a kérdést: „Mikor válik egy fiú férfivá?”; „Vajon lehet-e valaha is túl késő ehhez az óriási lépéshez?” Ezt az igaz történetet olvasva ráismerhetünk egy férfi külsejét magára öltő kisleányra, aki miután hallott egy régi történetet a fiúkorból a férfikorba való átlépésről, útra kel, hogy felfedezze valódi énjét, a szeretettel és kedvességgel teli férfit.

Sammy az én fogadott, hunka* unokaöcsém. Én választottam őt, hogy az unokaöcsém legyen, és minden rokonom elfogadja ezt. Sammyvel mindketten vállaltunk bizonyos kockázatokat annak érdekében, hogy ez megtörténhessen. Ennek során megtanultuk feltétel nélkül szeretni egymást. Egy hunka rokon ily módon nagyon különleges. Ez a mi utunk.

MANAGASZHUNCS MANIGA
(A FÖLDRENGETŐ)

* Lakota indián szertartás, melynek során egymáshoz közel álló emberek a közösség előtt rokonná fogadják egymást. (A Szerk.)